

"Segítsd az utca emberét" - képzési program hajléktalan ellátásban dolgozóknak

PÁLYÁZATI KIÍRÁS: HEFOP 2.2 A TÁRSADALMI BEILLESZKEDÉS ELŐSEGÍTÉSE A SZOCIÁLIS TERÜLETEN DOLGOZÓ SZAKEMBEREK KÉPZÉSÉVEL

MEGÍTÉLT ÖSSZEG: 11 406 925 FT

MEGVALÓSÍTÁS ÉVE: 2008

A legtöbb hajléktalan Budapesten van, abban a városban, ahol több mint 73 ezer lakatlan lakás van. A hajléktalanok általában alkalmi munkákból tartják fenn magukat, guberálással, koldulással vagy kukázással csak 10 százalékuk foglalkozik. Az állandóan fedél nélkül élők 60 százaléka él menhelyeken, és csupán 23 százalékuk folytat teljesen 'vegetatív életmódot'. A rendszerváltás nem csak politikai, de társadalmi változást is okozott, hiszen az addig 'atyáskodó', a lumpen életmódot tiltó állam már nem kínált többé szabott életstratégiákat polgárainak. A demokrácia bizonyos szempontból elvárja, hogy az emberek feltalálják magukat. A mai hajléktalanok egyértelműen a demokrácia termékei, azé a rendszeré, amelyben már új életstratégiára van szükség. Magyarországon a hajléktalan ellátás egyik legfőbb szereplője az Oltalom, akik jelen projekt keretében saját képzési programjukat dolgozták ki a szociális ellátórendszer szereplői számára.

A hajléktalan emberek többsége 5-10, vagy több éve az utcán él, ezért létformája „megszokottá” vált, amiből nehezebb kimosztítani, igény szintje is lecsökkent. A hajléktalanoknak rendkívül sokféle nehézséggel kell napról napra szembenézniük, amelyből nehéz kitörni, mert a problémák ok-okozati összefüggésben állnak egymással, „ördögi kört” alkotnak.

A munkanélküliség létfenntartási és megélhetési gondokat, lakhatási problémákat okoz, amelyből rossz pszichés és

egészségi állapot- vagyis, **halmozott hátrányok** keletkeznek. **Így ezeket csak komplex segítségnyújtással lehet segíteni, megszüntetni.**

Az Egyesület **gondozási munkájának előterében az életmentés, a hajléktalan emberek felé való odafordulás, a minél szélesebb körű segítség megszervezése áll.**

Felismertük azt, hogy ahhoz, hogy az ellátottak életminőségén javítani tudjunk, az Egyesület által biztosított szolgáltatások minőségi színvonalát is emelni szükséges. Bővíteni az egymásra épülő ellátási formákat, a komplex rehabilitáció, a foglalkoztatás és a lakhatási megoldások irányába.

Mivel a hajléktalanok nem tudnak igénybe venni közművelődési szolgáltatásokat, részvételi díjas tanfolyamokat, kevés információhoz jutnak, a munkaerőpiacon gyenge érdekérvényesítők, alkalmazkodási képességük alacsony. Ezért szükségessé vált, hogy az ellátó intézmények bővítsék szolgáltatásaikat, többet és mást is nyújtsanak, mint amit jogszabályok alapszolgáltatásként előírnak. A szükségletek egyben lehetőségek is arra, hogy **egy szervezet tovább** építse tevékenységét, **fejlessze humánerőforrásait**.

Az Oltalom Karitatív Egyesület és a Wesley János Lelkészképző Főiskola közös szervezésben továbbképzési programot indított a hajléktalan ellátó intézményekben dolgozók részére.

A képzési program az „ÉRTÉKÜNK AZ EMBER, a HUMÁNERŐFORRÁS-FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM” keretében, az EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP támogatásából valósult meg. A program „Segítsd az utca emberét” címmel került megvalósításra.

Az Oltalom Karitatív Egyesület igen kiterjedt segítő hálózattal, intézményi rendszerrel működik. A szakdolgozók szociális munkások, szociális gondozók, mentálhigiénés szakemberek, jelentős része a fiatal korosztályba tartozik, felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. Részükről is igény mutatkozott az új ismeretek megszerzésére, a hajléktalan emberekhez igazodó szakszerű munkára.

Az Egyesület intézményi szolgáltatásait igénybe vevő hajléktalan nők, férfiak, töredék családok, menekültek, szociális segítségre szorulóknak, VIII. kerületi Magdolna negyed területén élő lakosok, igen sokszínű problémáival keresnek meg bennünket. Úgy gondoltuk a segítség csak akkor lehet teljes körű, ha munkatársaink felkészültek és naprakészek a személyes segítség, a közösségi gondozás, a foglalkoztatás és a jogvédelem kérdéseiben. Az általános tájékozottságon és ismeretbővítésen túl, szükségesnek láttuk a budapesti foglalkoztatási, szociális ellátási lehetőségek megismerését is.

Az Egyesület az évek folyamán rengeteg pályázati tapasztalatot szerzett, ez volt az első program, amit uniós forrásból valósított meg, nagyon sok tanulsággal szolgálva ezen a téren. A képzési pályázat tervezése során 51 szakdolgozó bevonásával számoltunk, és úgy gondoltuk, hogy nagyjából 10 %-a fog lemorzsolódnai a hallgatóknak, ez 5 főt jelentett, illetve számba vettük a szervezet ütemes fejlődését további 3 új dolgozó felvételét is figyelembe vettük.

2005. januárjában tudtuk elkezdni a programot. Az oktatókkal történt stábmegbeszélés után az egyesület minden intézményéhez eljuttattunk egy körlevelet, ami alapján minden dolgozónknak megajánlottuk a képzésben való részvételt. Időközben a Főiskolán keresztül sikerült 40 kreditpontért akkreditáltatni a tanfolyamot, így az éves képzési tervükbe beilleszthették az intézmények az oktatást, egyben a szakdolgozók részére is vonzóbbá vált. A képzésre 57 fő jelentkezett, ebből 29 férfi és 28 nő.

A projekt konkrét célja az volt, hogy a szolgáltatásokat biztosító szakemberek ismeretei bővüljenek, tudásuk és felkészültségük, kapcsolatalakítási és konfliktuskezelési képességeik javuljanak.

A projekt több irányú ismeretbővítésre adott lehetőséget, a tematika átfogóan, több témakört tartalmazott.

- Kovács Éva pszichológus által oktatott személyiséglélektani elmélet és gyakorlat tárgy során az volt a célunk, hogy a hallgatók megtanulják a különböző életutak választásának háttereit elemezni, megismerjék a félelem, a függőség, a védekezési mechanizmusok, a probléma megoldási folyamatok és a hospitalizáció pszichológiai fogalmait és módszereit,
- Kiss Györgyi vállalta, hogy segíti a munkatársainkat abban, hogy készségeik fejlődjenek a konfliktuskezelést illetően, problémamegoldó kommunikáció keretében tanultak alapján,
- Iványi Gábor lelkes oktatta a segítő, gyógyító beszélgetés tárgyat, amely a hallgatókkal a segítő kapcsolatok és a beszéd, a bizalom, a megnyílás, az empátia az azonosulás, a feltétel nélküli elfogadás, értékelő magatartás, a gyógyító beszélgetés folyamatát járta körül,
- Borbély Tibor Bors szociológus segítette abban a munkatársakat, hogy megismerjék a foglalkoztatási lehetőségeket, a munkaügyi szolgáltatásokat, a munkanélküliség okait, a foglalkoztatási programokat, a munkára, képzésre való motiváltság módszereit, elsajátíthassanak álláskeresési technikákat,
- Kovács Ibolya szociálpolitikus oktatta a hallgatókat arra, hogy melyek az alapvető emberi, állampolgári jogok, az ellátásokhoz kapcsolódóan milyen jogok illetik meg a rászorulókat és azok jogvédelmének milyen eszközei vannak, egyben Ő volt a képzési program szakmai vezetője is,
- Donkó Erzsébet pszichológus szupervízió keretében segítette a dolgozóinkat, hogy a segítő attitűd, a segítő személyisége és kompetenciája, az énkép, önértékelés, az önismeret szerepét hangsúlyozva a közvetlen munkájukhoz kapcsolódó esetek kapcsán az eredmények, kudarcok feldolgozásában, a problémák megbeszélésében,
- Kiss Györgyi szociálpolitikus szervezte a hallgatók gyakorlatait, intézménylátogatásait, hogy a képzésben résztvevők megismerjék a szakterülethez kapcsolódó intézmények feladatait, az ott dolgozók munkáját.

A Wesley János Lelkészképző Főiskola közelsége lehetőséget adott arra, hogy az oktatókkal közvetlen kapcsolatot alakítsanak ki munkatársaink, a továbbképzési tematikában szereplő programon túl is segítséget igényelhettek a napi munkájukhoz. A programot két részre osztottuk. A második képzési blokkot 60 hallgató tudta folytatni, ebből 26 férfi és 34 nő.

A tanfolyam végén minden hallgatóunktól bekértünk egy **szakdolgozatot**, amiben esetismertetést és annak feldolgozását, megoldási módjainak elemzését vártuk. Az elkészült dolgozatok alapján elmondhatjuk, hogy úgy látjuk munkatársainknak sikerült hasznosítani a gyakorlatban, a képzés során elsajátított tudást.

A képzés tematikáját, tapasztalatait a jó jeggyel értékelt szakdolgozatokat egy **módszertani kiadványban jelentettük meg**, amely nemcsak az Egyesület munkatársai, hanem a Könyvesboltunk által a Főiskolai és egyéb érdeklődő szakemberek számára is elérhető.

Szerettünk volna túllépni a mindennapi gyakorlaton, amely szerint elegendő az éjjeli menedékhely, hajléktalanok átmeneti szállása, nappali melegedője és utcai munkásai számára egy kevésbé igényes segítő munka, „egy megőrzés”, vagy „életmentés”. **Véleményünk szerint, ha a szociális ellátásban dolgozók nem elég felkészültek, az ellátást igénybe vevőknek kisebb az esélyük az élethelyzetük megváltoztatásában, a társadalomban való aktív részvételükben.** Ezért is szerettünk volna minden lehetőséget kihasználni arra, hogy a korszerű és egyre bővülő ismeretek eljussanak a szakemberekhez, szemléletük és gyakorlati munkájuk fejlődjön, szakszerűbben és magabiztosabban segítsenek a hajléktalan embereknek problémáik megoldásában.